

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ก้อ สวัสดิทาณิษฐ์. "การประเมินผลเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาของกำลังคนในประเทศไทย."
ประมวลบทความการวางแผนการศึกษาอันดับ 4 (หรณคร : โรงพิมพ์การศาสนา
2504), หน้า 1.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการดำเนินการจัดการศึกษา
ทางวิทยุและไปรษณีย์, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา 2527.
- การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ, ศูนย์. "โครงการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ทางวิทยุและไปรษณีย์;" ลำปาง 2528 (เอกสารอัดสำเนา)
- เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. "จัดวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่." (เอกสารอัดสำเนา)
กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, 2521.
- เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและการพัฒนาชนบท. (กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์พีช.แพค, 2518) หน้า 31-32.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 4." กรุงเทพมหานคร : เรื่องแสงการพิมพ์ 2520.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษามหาชนของสื่อสารมวลชนต่อการศึกษา
ของชาวบ้าน. รายงานการวิจัย, 200 หน้า, 2521.
- แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4
(พ.ศ.2520-2524) 2520, หน้า 133.
- จุมพล รอดคำดี. "บทบาทของสื่อวิทยุกระจายเสียงต่อการพัฒนาประเทศ." เอกสารโร เนียว
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- จันทิมา สุขมาก. "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการนำความรู้วิชาชีพเกษตรไปใช้ของผู้เรียน
วิชาการเกษตรทางวิทยุและไปรษณีย์ในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับที่
3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ในจังหวัดลำปาง." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.

ชวณะ ภูวานันท์. "ครูกับวิชาการทางวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน." ศุภปริทัศน์ 9
(กันยายน, 2527)

เพชรมย์, วิลเบอร์ และคนอื่น ๆ. "สื่อมวลชนใหม่ ๆ" รายงานสำหรับนักวางแผนการศึกษา
The New Media Memo to Educational Planners! แปลโดย ศรีน้อย
ไพวาทอง. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514

คารา ทีปะปาล. "การศึกษากับการพัฒนาชุมชน." กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช :
2521

บุญเลิศ ศุภคิลก. "สื่อมวลชนและการพัฒนาประเทศ" วารสารธรรมศาสตร์ 7 (กรกฎาคม
2520) : 29.

_____ . สื่อมวลชนและการพัฒนาการศึกษาในประเทศไทย : สภาพความเป็นจริง
และความหวัง. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 18 (มิถุนายน-กรกฎาคม, 2527
13-5).

ประทุม อุณหกลาง. "บทบาทของการสื่อสารต่อการศึกษา." วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 8
(ฉบับภาคการศึกษาต้น 2530) : 24-31.

ประเสริฐ มัสซารี, "สื่อวิทยุ" เอกสารการสอนวิชาการจัดการสื่อเพื่อการโฆษณา มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ, ภาคการศึกษาที่ 2, ปีการศึกษา 2527

วีระพันธ์ สวัสดิ์. "ประสิทธิภาพของรายการวิทยุในโครงการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุ
และไปรษณีย์ของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนประจำภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

สมควรร กวียะ. "สถานภาพปัจจุบันและปัญหาของการสื่อสารในประเทศไทย." ในหลักและ
ทฤษฎีการสื่อสาร กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
2529.

_____ . "นิสัยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทย." เอกสารการวิจัย
หมายเลข 7 สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

- สมบูรณ์ ศาสยาชิน. "จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่." เชียงใหม่ : ลานนาการ์พิมพ์; 2526.
- สรรค์ระวี คชาชีวะ. "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของประชากรในท้องที่เขตบางชั้น อำเภอมินบุรี กรุงเทพมหานคร." ปรินญาณีเทศศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2524
- สุนทร โคตรบรรเทา. "การศึกษานอกระบบโรงเรียน." กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2524.
- สุภัท เอี่ยมอุไร. "การดูงานการศึกษาผู้ใหญ่ในสาธารณรัฐเกาหลีใต้:" ในรวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่ เล่ม - (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 231-248.
- เสรี วงศ์มณฑา. "การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร." ในหลักและทฤษฎีการสื่อสาร กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- สำเนา วราภรณ์. "Process of Communication In Teaching and Learning." เอกสารประกอบการบรรยายวิชา "Research and Theory in Instructional Technology." แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519 (อัดสำเนา)
- อุ้นตา นพคุณ. "การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรในชนบท." วารสารสังคมศาสตร์ (มิถุนายน 2524) : 42-56.
- เอ็ดการ์ ฟอร์ด และคนอื่น. "การศึกษาและอนาคตของมนุษยชาติ." แปลโดย สายหยุด จำปาทอง, วารสารมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 13 (ประจำภาคเรียนที่ 1 2520, 67)

ภาษาต่างประเทศ

Belgevin, Paul. Philosophy for Adult Education. New York: The
Salisbury Press, 1976.

Berlo K. David. The Process of communication (New York : holt Rinehart
and Winston, 1960

Bloom, Benjamin S. Taxonomy of Educational Objectives (Cognitive
Domain) New York: David McKay, 1967

Bordenave, Juan E. Dias. Communication and Rural Development.
Belgium : UNESCO. 1976.

Garrette, E. Henry, Statistic in Psychology and Education (New
Youk : Longmans, Green and Co. Inc) pp. 253-273.

Knowles, Maccom. The Adult Learner; Texas: Guel Publishing Company
Book Division, 1978.

Maccoby, Nathan and Markle, David G. "Communication and Learning."
in Handbook of Communication. ed. Schramm, Wilbur et al.
Chicago : Rand McNally, 1973.

Marrison, Andrew J. "Mass Media Use by Adult." American Behavioral
Scientist. Vol, 23 No, 1 September/October 1973: 71-73)

Roberts, Danald F. "Communication and Children : A Developmental
Approach" in Handbook of Communication. ed. Schramm, Wilbur
et al. Chicago : Rand McNally, 1973.

Rogers, Everett M. Communication Strategies for Family Planning.
New York: The Free Press, 1973.

_____, "Mass Media and Interpersonal Communication."
in Handbook of Communication. ed. Schramm, Wilbur et al.
Chicago : Rand McNally, 1973.

Schramm, Wilbur. "The Nature of Communication between Humans." in
The Process and Effects of Mass Communication edited by Wilbur
Schramm and Donald F. Roberts. Chicago : University of
Illinois Press, 1974.

_____, Mass Media and National Development. California:
Stanford University Press, 1964.

Wakefield, Beverly, Perception and Communication. Illinois Eric:
1976.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง "การ เปิดรับสื่อทางวิทยุและความต้องการรายการวิทยุ เพื่อการศึกษานอก
โรงเรียน ของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมปลาย ของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียน ภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการให้นักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมปลายแสดงความคิดเห็น
ได้อย่างเสรี ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องเขียนชื่อ ที่อยู่ ในแบบสอบถาม และโปรดตอบคำถาม
ต่าง ๆ ในแบบสอบถามด้วยตนเอง
2. แบบสอบถามนี้ ต้องการศึกษาศักยภาพการ เปิดรับสื่อทางวิทยุและความ
ต้องการรายการวิทยุ เพื่อการศึกษานอกโรงเรียน ของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมปลาย
ในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมือง ในจังหวัดลำปาง
3. การตอบแบบสอบถาม โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่
เป็นคำตอบ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิลำเนาของผู้ตอบหรือผู้รับการสัมภาษณ์

1.1 ถิ่นอาศัย เขตอำเภอเมือง นอกเขตอำเภอเมือง

1.2 เพศ ชาย หญิง

1.3 อายุ ปี (โปรดกรอกอายุจริงลงในช่องว่างด้วย)

ค่ำกว่า 19 ปี 20 - 39 ปี

40 - 59 ปี 60 ปี ขึ้นไป

1.4 สมัครเข้าเป็นนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อปี พ.ศ.

ภาคเรียนที่

พ.ศ. 2528 ภาคเรียนที่ 1/2528

ภาคเรียนที่ 2/2528

พ.ศ. 2529 ภาคเรียนที่ 1/2529

ภาคเรียนที่ 2/2529

พ.ศ. 2530 ภาคเรียนที่ 1/2530

ภาคเรียนที่ 2/2530

พ.ศ. 2531 ภาคเรียนที่ 1/2531

ภาคเรียนที่ 2/2531

1.5 สถานภาพการสมรส

โสด สมรส คู่สมรสเสียชีวิต หย่า แยกกันอยู่

1.6 จำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู

ไม่มี 5 - 6 คน

1 - 2 คน มากกว่า 6 คน

3 - 4 คน

1.7 อาชีพหลัก

- ทำนา ค้าขาย
 ทำไร่ รับจ้าง
 ทำสวน รับราชการหรือ เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ
 เลี้ยงสัตว์ นักบวช
 ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน
 อื่น ๆ คือ

1.8 อาชีพรอง

- ทำนา ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน
 ทำไร่ ค้าขาย
 ทำสวน รับจ้าง
 เลี้ยงสัตว์ อื่น ๆ คือ

1.9 มีรายได้ประมาณปีละ.....บาท (โปรดกรอกตัวเลข)

- ไม่มีรายได้ ค่ากว่า 10,000.- บาท
 10,001-20,000บาท 20,001-30,000 บาท
 30,001.- บาท ขึ้นไป

1.10 ที่บ้านท่านมีเครื่องรับวิทยุหรือไม่

- ไม่มี มี 1 เครื่อง
 มีมากกว่า 1 เครื่อง

1.11 ถ้ามี เครื่องรับวิทยุของท่านรับได้ระบบใดบ้าง

- เอ. เอ็ม อย่างเดียว เอฟ. เอ็ม อย่างเดียว
 ทั้ง เอ. เอ็ม และ เอฟ. เอ็ม

1.12 ถ้าไม่มีเครื่องรับ ท่านรับฟังรายการวิทยุที่ไหน

- บ้านเพื่อน บ้านญาติ
 อื่น ๆ ระบุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟัง

2.1 การเปิดเครื่องรับเพื่อเลือกฟังรายการเพื่อการศึกษา ความปกติท่านใช้วิธีใดมากที่สุด

- เลือกจากหนังสือคู่มือแจ้งรายการวิทยุของที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ
- เลือกจากการแจ้งรายการของสถานีวิทยุ
- เลือกจากการที่ติดตามรับฟังเป็นประจำ
- เปิดเจอรายการใดก็ฟังรายการนั้น
- อื่น ๆ ระบุ

2.2 ในการฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษา ท่านมีจุดหมายอะไรเป็นอันดับแรก

- เพื่อความรู้ เพื่อความบันเทิง
- เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมือง
- อื่น ๆ ระบุ

2.4 ความปกติท่านมีเวลาฟังรายการวิทยุมากน้อยเพียงใด

- ฟังทุกวัน หลาย ๆ วันฟังครั้ง
- ฟังเกือบทุกวัน

2.5 เครื่องรับวิทยุของท่านรับฟังรายการจากสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา ชัดเจนดีหรือไม่

- ไม่ชัดเจน ชัดเจนดี
- รับฟังไม่ได้เลย อื่น ๆ

2.6 ท่านรับฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษา ช่วงเวลาไหนเป็นประจำ (ตอบได้มากกว่า

1 ข้อ)

- เช้ามีค (ก่อน 06.00 น.) ม่าย (13.01-16.00 น.)
- เช้า (06.00-09.00 น.) เย็น (16.01-18.00 น.)
- สาย (09.01-12.00 น.) หัวค่ำ (18.01-21.00 น.)
- เทียง (12.01-13.00 น.) คึก (21.01 น. ขึ้นไป)

2.7 ความปกติที่ท่านรับฟังวิทยุที่ไหนเป็นประจำ

- ที่บ้าน บ้านเพื่อน
 ที่ทำงาน (เช่นในไร่นา) บ้านญาติ
 อื่น ๆ คือ

2.8 ขณะที่ท่านรับฟังรายการทางวิทยุ ท่านทำงานอย่างอื่นด้วยหรือไม่

- ทำงานอย่างอื่นด้วย ไม่ได้ทำอะไร

2.9 ท่านฟังรายการเพลงประเภทใดบ่อยที่สุด (โปรดตอบข้อเดียว)

- เพลงไทยเดิม เพลงสากล
 เพลงลูกทุ่ง เพลงบรรเลง (ไม่มีเสียงนักร้อง)
 เพลงไทยสากล อื่น ๆ คือ

2.10 นอกจากรายการเพลง ท่านฟังรายการบันเทิงอื่น ๆ ประเภทใดบ่อยที่สุด

(โปรดตอบเพียงข้อเดียว)

- ลิเก การละเล่นพื้นเมือง
 ละครวิทยุ รายการคลกซบซัน
 นิทาน อื่น ๆ คือ

2.11 ท่านฟังข่าวประเภทใดบ่อยที่สุด (โปรดตอบเพียงข้อเดียว)

- ข่าวท้องถิ่น ข่าวกีฬา
 ข่าวในประเทศ ข่าวเกษตรกรรม
 ข่าวต่างประเทศ อื่น ๆ คือ

ศูนย์วิทยุเพื่อสุขภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.12 ท่านหังรายการวิทยุประเภทให้ความรู้ประเภทใดบ่อยที่สุด (คอมเพียงข้อเดียว)

- รายการส่งเสริมการเกษตร
- รายการส่งเสริมอาชีพทั่วไป
- รายการปัญหาทางกฎหมาย
- รายการทางการเมือง
- รายการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย
- รายการเกี่ยวกับศาสนา ศิลป วัฒนธรรม
- รายการสารคดีท่องเที่ยว
- รายการเกี่ยวกับธุรกิจการค้า
- รายการเกี่ยวกับการศึกษา
- อื่น ๆ (ระบุ)

2.13 ท่านเคยนำข่าวสารหรือความรู้ที่ได้รับหังจากวิทยุไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการประกอบอาชีพบ้างหรือไม่

- เคย ไม่เคย

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านเนื้อหารายการวิทยุเพื่อการศึกษา ทางค้ำกฎหมาย

3.1 ท่านต้องการรับหังรายการปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายอาญาในเรื่องใดมากที่สุด

(ไปรคคอมเพียงข้อเดียว)

- ทำร้ายร่างกาย การม็องกันตนเองและทรัพย์สิน
- การหมิ่นประมาท การฉ้อโกง
- อื่น ๆ (ระบุ)

3.2 ท่านต้องการรับฟังรายการปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายแห่งและพาณิชย์ใน เรื่อง ไคมากที่สุด
(โปรดคอบเพียง เรื่อง เดียว)

- ทรัพย์สิน (กรรมสิทธิ์, การครอบครอง เป็นต้น)
- เอกเทศสัญญา (การซื้อขาย, การเช่าทรัพย์สิน, การจ้างแรงงาน, จ้างทำของ เป็นต้น)
- ครอบครัว (การสมรส, บิดามารดากับบุตร, ท่าอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น)
- มรดก (สิทธิในการรับมรดก, การทำศินัยกรรม เป็นต้น)
- หนี้ (สิทธิของเจ้าหนี้ ลูกหนี้, การฟ้องชำระหนี้ เป็นต้น)
- อื่น ๆ ระบุ

ทางด้านสุขภาพและอนามัย

3.3 ท่านต้องการรับฟังรายการปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยใน เรื่อง ไคมากที่สุด
(โปรดคอบเพียงข้อเดียว)

- การคุมกำเนิด (วิธีการคุมกำเนิด, การวางแผนครอบครัว)
- การปฏิบัติคนค่อผู้ป่วย (การปฐมพยาบาล, การดูแลผู้ป่วย, การนำส่งสถานอนามัย)
- การป้องกันโรคต่าง ๆ (โรคติดต่อ, โรคหัวใจ, โรคไข้เลือดออก, โรคเอดส์)
- การช้ยาและการสร้างภูมิคุ้มกันโรค
- อื่น ๆ (ระบุ)

ทางด้านเศรษฐกิจ

3.4 ท่านต้องการรับฟังรายการปัญหาเกี่ยวกับการทำมาหากินใน เรื่อง ไคมากที่สุด
(โปรดคอบเพียงข้อเดียว)

- การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์
- การประมงน้ำจืด การค้าขายผลผลิตทางการเกษตร
- การทำอาชีพเสริม อื่น ๆ (ระบุ)

ทางด้านการเมือง

3.5 ท่านต้องการรับฟังรายการปัญหาเกี่ยวกับการเมืองในเรื่องใดมากที่สุด

(โปรดตอบเพียงข้อเดียว)

- ความรู้เรื่องการเมืองไทย ความรู้เรื่องรัฐบาลชุดปัจจุบัน
- ความรู้เรื่องการปกครองท้องถิ่น (เทศบาล, สุขาภิบาล, ฯลฯ)
- ความรู้เรื่องหน้าที่พลเมือง
- อื่น ๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านรูปแบบวิธีเสนอรายการวิทยุเพื่อการศึกษา

4.1 ท่านต้องการให้ทางสถานีออกอากาศรายการที่ท่านชอบหรือสนใจบ่อยครั้งเพียงใด

- ทุกวัน วันเว้นวัน
- อาทิตย์ละครั้ง สองอาทิตย์ต่อครั้ง
- อื่น ๆ คือ

4.2 ท่านต้องการให้รายการที่ท่านชอบหรือสนใจออกอากาศแต่ละครั้งนานเท่าใด

- ประมาณ 15 นาที ประมาณ 30 นาที
- ประมาณ 1 ชั่วโมง อื่น ๆ คือ

4.3 ท่านชอบฟังรายการวิทยุที่คำเป็นรายการในแบบใดมากที่สุด

- มีเสียงพูดคนเดียว (บรรยาย)
- มีเสียงพูดคนเดียว (พูดคุยอย่างเป็นกันเองกับผู้ฟัง)
- มีเสียงพูดสองคน (สนทนา, สัมภาษณ์)
- มีเสียงหลายคน (ละคร)
- มีหลายแบบในรายการเดียวกัน (บรรยาย, สนทนา, สัมภาษณ์, ละคร)
- อื่น ๆ คือ

4.4 ท่านคิดว่าการจัดรายการให้ความรู้ทางวิทยุควรจัดในแบบใดจึงจะน่าสนใจ

ให้ความรู้สั้น ๆ ตลอดรายการ โดยไม่แทรกอย่างอื่น (บรรยาย)

ให้ความรู้โดยสอดแทรกรายการบันเทิงบ้าง

จัดเป็นรายการ เพลงหรือรายการบันเทิงแล้วสอดแทรกความรู้

4.5 ท่านชอบผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการที่มีลีลาการพูดอย่างไร

เอาจริง เอาจัง เป็นเรื่องราว

เป็นเรื่อง เป็นราวแต่แทรกอารมณ์ขันบ้าง

คลกเซธา

อื่น ๆ คือ

4.6 ท่านชอบผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการในวัยใด

วัยหนุ่มสาว

วัยกลางคน

อื่น ๆ คือ

4.7 ท่านชอบผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการเพศใดมากที่สุด

ชาย

หญิง

4.8 ท่านชอบผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการพูดเร็วหรือช้าอย่างไร

พูดเร็ว

พูดปานกลาง

พูดช้า ๆ

อื่น ๆ คือ

4.9 ท่านคิดว่ารายการวิทยุเพื่อการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ เป็นอย่างไร

ดีมาก

ดี

พอใช้

ควรปรับปรุง

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเรียนการสอนการศึกษาทางไกล
ทางวิทยุและไปรษณีย์

การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ เป็นการศึกษาระบบทางไกลที่เปิดโอกาสและให้ความเป็นธรรมทางการศึกษาแก่ผู้เรียนที่ด้อย พลาด ขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ให้สามารถศึกษาเล่าเรียนได้ตามความต้องการที่เหมาะสมกับอัศภาพของคน

การเรียนการสอนทาง ว.ปณ. เป็นการเรียนการสอนที่อาศัยสื่อทางไกล ซึ่งได้แก่ คู่มือเรียนหรือตำราที่ศึกษาได้ด้วยตนเอง รายการวิทยุที่ออกอากาศผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครื่องข่ายที่ 2 เพื่อการศึกษาและการไปพบกลุ่มผู้เรียนและครูประจำกลุ่ม ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด

ในกระบวนการเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์นั้น ผู้เรียนจะต้องฟังรายการวิทยุตามตารางออกอากาศที่แจกไปให้ ในบทเรียนทางวิทยุการศึกษาทาง ว.ปณ. นั้น จะมีลักษณะแตกต่างไปจากบทเรียนรายการอื่น ๆ กล่าวคือ จะไม่ใช่วิธีบรรยายเนื้อหาวิชาล้วน ๆ เหมือนรายการสอนทางวิทยุทั่วไป แต่จะเป็นการนำเสนอสภาพและปัญหาต่าง ๆ บางประการที่เกิดอยู่ในสังคม และชุมชนที่ผู้เรียนกำลังประสบพบเห็นอยู่ การเสนอสภาพและปัญหาดังกล่าวนั้น จะเสนอในลักษณะบทละคร กรณีตัวอย่าง บทสัมภาษณ์ บทสนทนา ฯลฯ เป็นต้น และจะตั้งประเด็นคำถามทิ้งท้ายไว้ให้ผู้เรียนนำไปคิดเป็นการบ้านต่อไป

เหตุผลสำคัญของการนำเสนอรายการวิทยุหลากหลายรูปแบบ เช่น ละครสั้น กรณีตัวอย่าง บทสนทนา ฯลฯ โดยไม่ใช่วิธีบรรยายเนื้อหาวิชาโดยตรงนั้น จุดประสงค์สำคัญก็คือ ต้องการให้ผู้เรียนรู้จักการฟังแล้วคิดในเชิงวิเคราะห์และสามารถสรุปจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่ได้ฟังไปแล้วให้ได้ ไม่ประสงค์จะให้ผู้ฟังวิทยุแล้วจดจำเนื้อหาที่บรรยายให้ฟังไปเรื่อย ๆ เหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติกันมาในการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป

หลังจากฟังรายการวิทยุแล้ว เมื่อมีเวลาว่างจากภาระงานประจำที่ผู้เรียนทำอยู่ ก็ให้อ่านคู่มือเรียน (ตำรา) ซึ่งจะให้อะเอียดทางวิชาการแก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะสามารถศึกษาทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง ในขณะที่ศึกษาด้วยตนเองนั้นก็ยังสามารถตรวจสอบความรู้ความเข้าใจและทำแบบฝึกหัดที่มีอยู่ในบทเรียนไปพร้อม ๆ กันด้วยในหัว

แบบฝึกหัดที่ผู้เรียนทำเสร็จแล้วส่วนหนึ่งผู้เรียนจะทราบว่าตนเองทำถูกหรือทำผิด เพราะมีเฉลยอยู่ที่ท้ายบทเรียนแล้ว ส่วนแบบฝึกหัดอีกส่วนหนึ่งที่ไม่มีเฉลยค่าตอบแทน ผู้เรียนก็จะรวบรวมนำไปส่งให้กับครูประจำกลุ่มช่วยตรวจสอบความถูกต้องให้ในวันที่ไปพบกลุ่มต่อไป

หลังจากผู้เรียนได้ฟังรายการวิทยุ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาและนำไปประเด็นไปขบคิด ได้ศึกษาข้อมูลด้านวิชาการจากการอ่านคู่มือเรียนแล้ว ผู้เรียนก็จะต้องหาเวลาว่างสัปดาห์ละ 1 วัน ๆ และไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อยไปพบกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะได้ใช้ข้อมูลส่วนตนเองที่เป็นข้อจำกัดเฉพาะของตนเองมาแลกเปลี่ยนและประมวลกัน เข้ากับข้อมูลอื่น ๆ ก่อนจะตัดสินใจแก้ปัญหาการเรียนหรือปัญหาอื่น ๆ ทั่วไป ในการทำกิจกรรมการพบกลุ่มนั้นไม่ประสงค์จะให้ผู้เรียนมารับการสอนหรือติวเนื้อหาวิชาที่เรียนไปเท่านั้น แต่ประสงค์จะให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนให้เข้าใจกระบวนการเรียนและกระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีโอกาสนฝึกทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ฝึกการคิด การอภิปราย ฝึกการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและเกี่ยวข้องกับบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่นั้นเอง ในการพบกลุ่มแต่ละครั้งนั้นจะมีครูประจำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ประสานกลุ่ม ให้การทำกิจกรรมของกลุ่มผู้เรียนดำเนินไปด้วยความราบรื่นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนของการพบกลุ่มผู้เรียน จะเริ่มต้นจากกิจกรรมที่ช่วยสร้างความคุ้นเคย เช่น การพูดคุยซักถามสารทุกข์สุกดิบของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนแล้ว ผู้สอนก็จะเริ่มซักถามโยงเข้าสู่ประเด็นปัญหาหรืออาจจะยกกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในชุมชนและเกี่ยวเนื่องถึงปัญหาจากบทเรียนที่กำลังเรียนอยู่ โดยตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียน เข้าใจชัดเจน ซึ่งอาจจะเขียนตัวประเด็นคำถามไว้บนกระดานดำ

หลังจากนั้นจะให้ผู้เรียนรวบรวมปัญหาจากการเรียนที่ผ่านมารวมกลุ่มปัญหาที่เหมือนกัน เข้าด้วยกัน แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 5 - 7 คน เพื่ออภิปรายปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาที่รวบรวมมาได้

ถ้าเป็นการพบกลุ่มครั้งแรก ๆ ครูประจำกลุ่มจะต้องชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงานกลุ่มด้วยว่าทุกครั้งที่มีการแบ่งกลุ่มจะต้องมีการเลือกประธานและ เลขานุการของกลุ่มก่อน ส่วนผู้ที่เหลือจะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ผู้สอนจะต้องอธิบายบทบาทและหน้าที่ของประธาน-เลขานุการ และสมาชิกให้เข้าใจชัดเจน ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ย้ำให้ผู้เรียนถือปฏิบัติว่า เมื่อมีการ

เปลี่ยนกลุ่มทำกิจกรรมอื่น ๆ ค่อยไปจะต้อง เปลี่ยนคนทำหน้าที่เป็นประธาน เป็น เลขานุการ หมุนเวียน เปลี่ยนไปทุกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสแก่สมาชิกได้มีโอกาสฝึกทำบทบาทและหน้าที่ เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีโดยทั่วถึงกันด้วย

เมื่อผู้เรียนกลุ่มย่อยอภิปรายได้ข้อยุติของกลุ่มแล้ว ชั้นต่อไปจึงให้กลุ่มย่อยเข้าไปรวม กลุ่มใหญ่ เพื่อ เสนอความคิด ข้อยุติของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่ต่อไป

ในช่วงของการ เสนอความคิด เห็นของกลุ่มย่อยต่อกลุ่มใหญ่นี้ ครูประจำกลุ่มจะทำหน้าที่ เป็นผู้ร่วมสรุป เสริมหรือปรับความคิด เห็นของทุกกลุ่มให้ออกมาเป็นข้อสรุปความคิด เห็นของกลุ่ม ผู้เรียนทั้งกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อสรุป ข้อตกลงหรือแนวทางแก้ปัญหาที่ผู้เรียน จะนำไปปฏิบัติ หรือนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงต่อไป

เมื่อทำกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มเสร็จแล้ว ยังมีเวลาเหลือ ครูประจำกลุ่มอาจจะให้ ผู้เรียนทำกิจกรรมอื่น ๆ ค่อยไปอีก เช่น กิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนคิดถึงปัญหาที่เกิดใกล้ตัวหรือ ในชุมชนของตนเองที่คล้ายกับปัญหาที่กลุ่มอภิปรายได้ข้อยุติแล้ว โดยให้ช่วยกันคิดในแง่ของการ วางแผนและหาแนวทางประยุกต์เอาข้อสรุปหรือแนวปฏิบัติที่กลุ่มคิด เอาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนร่วมกันคิดจัดทำโครงการที่จะทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง เป็นการฝึกในภาคปฏิบัติต่อไปได้ด้วย

กิจกรรมช่วงสุดท้ายก่อนยุติกิจกรรมการพบกลุ่มก็คือ การรวบรวมแบบฝึกหัดที่ผู้เรียน ทำแล้วให้กับครูประจำกลุ่มและรับแบบฝึกหัดที่ครูประจำกลุ่มตรวจแก้ไขแล้วกลับไปและนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ หรืออุปกรณ์ที่จะใช้ในการพบกลุ่มครั้งต่อไป

กิจกรรมการเรียนการสอนและการพบกลุ่ม จะดำเนินไปเป็นวัฏจักรเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง ถ้าผู้เรียนยังมีปัญหาอื่นใดนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วนี้ และไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วย การหังวิทยู่อ่านคู่มือการเรียน (คำรา) หรือไปพบกลุ่มแล้ว ผู้เรียนก็สามารถเขียนจดหมายไป ชักถามปัญหาและข้อข้องใจโดยตรงได้ที่เจ้าหน้าที่ฝ่าย ว.ปณ. ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัด หรือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนประจำภาคโดยตรงได้อีกด้วย

เมื่อเจ้าหน้าที่ศูนย์จังหวัด หรือศูนย์ภาค ได้รับจดหมายชักถามปัญหาจากผู้เรียนก็จะ หัดเลือกและแบ่งจดหมายออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นปัญหาเฉพาะเรื่อง เฉพาะบุคคลเจ้าหน้าที่ก็จะตอบให้เป็นรายบุคคลประเภทที่ 2 คือ ปัญหาร่วมกัน เจ้าหน้าที่จะ รวบรวมส่งให้ผู้รับผิดชอบตอบผ่านรายการวิทยุหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ไปยังผู้เรียนต่อไป

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าจุดประสงค์สำคัญของการพบกลุ่มก็คือมุ่งจะฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักฝึก การคิด การตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมมือกันทำงานให้เป็นผลสำเร็จได้ โดยอาศัยพลังกลุ่ม เท่ากับ เป็นการปูพื้นฐานการทำงานร่วมกัน ตามวิถีทางประชาธิปไตยกับทั้งยังเท่ากับ เป็นการสร้าง เสริม ค่านิยมด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดแก่ผู้เรียน ว.ปณ. ในขณะที่กำลังเรียนอยู่เขาก็สามารถ นำความรู้วิธีการแก้ปัญหาและวิธีการทำงานร่วมกันไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีในการทำงานและตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของเขา และพัฒนาวิธีแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสภาพและปัญหาที่เขา กำลังประสบอยู่ด้วย

เป็นที่คาดหวังว่าตลอดระยะเวลา $1\frac{1}{2}$ - 2 ปี เป็นอย่างน้อยกว่าที่จะเรียนจบหลักสูตร การศึกษาแบบ เบ็ดเสร็จทาง ว.ปณ. ออกไปนั้น นักศึกษาก็จะสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจาก การเรียนด้วยการปฏิบัติควบคู่กันไปนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และ ชุมชนให้เจริญก้าวหน้าในเชิงสร้างสรรค์ได้คือไป

ในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนดังกล่าว ก็จะมีการเก็บคะแนนจากการทำแบบฝึกหัด และการทำกิจกรรมต่าง ๆ สะสมไว้เพื่อเอาไปรวมกับคะแนนสอบปลายภาคเรียนซึ่งจะเป็นการ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกส่วนหนึ่ง สำหรับการทดสอบนั้นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค จะเป็นผู้กำหนดวัน เวลา ตารางสอบและจัดส่งข้อสอบไปให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จัดตั้งสนามสอบ สถานที่ที่เป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ จะสามารถไปเข้าสอบได้ สะดวกให้ ถ้าผู้เรียน ว.ปณ. สอบผ่านในวิชาใด จำนวนหน่วยกิตที่เรียนไปแล้วก็จะถูกเก็บสะสมไว้ จนกระทั่งครบจำนวนตาม เกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด คือ ระดับพื้นฐาน 150 หน่วยการเรียน ระดับที่ 3 (ป.6) ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ระดับที่ 4 (ม.3) ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต ระดับที่ 5 ครบ 8 หมวดวิชา โดยเรียนวิชาบังคับวิชาเลือกและวิชาชีพครบตาม เกณฑ์ ผู้เรียนก็จะยื่นคำร้องที่ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่ตนอยู่ เพื่อขอจบการศึกษาระดับนั้น ๆ และขอรับประกาศนียบัตร ในระดับที่จบได้

ประกาศนียบัตรที่ผู้เรียนได้รับนั้นจะมีศักดิ์และสิทธิเท่ากับผู้เรียนที่เรียนจบ ป.4 ป.6 ม.3 และ ม.6 ทุกประการ สามารถนำไปใช้สมัครงานหรือศึกษาต่อได้เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนทาง ว.ปณ. นั้น เป็นการเรียนการสอนระบบเปิดที่ใช้ สื่อทางไกลเป็นหลักในการให้การศึกษา เพื่อเปิดโอกาสและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ด้อยพลาต ขาด โอกาสทางการศึกษา เพื่ออยู่ห่างไกลสถานศึกษาให้มีโอกาสได้ศึกษาได้ตลอดไป ตราบเท่าที่เขา ผู้นั้นยังใฝ่ใจที่จะศึกษาหาความรู้ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการให้การศึกษาตลอดชีพแก่คนเรานั้นเอง

ประวัติผู้วิจัย

นายสมหวัง พลรักดี เกิดวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2498 ที่อำเภอเมือง
จังหวัดชุมพร สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ท.บ.) วิชาเอกศิลปศึกษา จาก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2523 ปัจจุบันรับราชการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
ภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย